

Γιώργος Σταυρακάκης: Η δημιουργία έχει πρωτίστως πρακτική αξία...

Συνέντευξη στον Αλέξη Βούκαλη στο «avorolisgreek»
Σεπτέμβριος 2008

Ο τραγουδοποιός και ποιητής Γιώργος Σταυρακάκης είναι ένας ανήσυχος δημιουργός, με όχι τόσο συχνή, αλλά ουσιαστική, δισκογραφική παρουσία και δυναμικό λόγο. Η τελευταία του δισκογραφική δουλειά με τίτλο *Carousel* ήταν η αφορμή γι' αυτή τη συζήτηση...

Φωτογραφίες: Δημήτρης Κοιλαλούς

Το *Carousel* είναι η τέταρτη δισκογραφική σας δουλειά, αν συμπεριλάβουμε και το cd-single *Απουσίες*. Αυτή τη φορά υπάρχει και η συμμετοχή του Ελβετού Marco Zappa, με τον οποίο συνεργάζεστε τα τελευταία χρόνια. Πείτε μας λίγα λόγια γι' αυτόν και για το πώς προέκυψε αυτή η συνεργασία.

«Με τον Zappa βρεθήκαμε για πρώτη φορά στην Αθήνα το 2003. Είχε προηγηθεί από μέρους του ένα τηλεφώνημα, στο οποίο μου είπε ότι είχαν πέσει στα χέρια του κάποια τραγούδια μου, που του άρεσαν, και ότι ήταν πολύ κοντά σ' αυτό το οποίο έκανε και ο ίδιος. Ήρθε λοιπόν κάποια στιγμή στην Αθήνα, βρεθήκαμε, και, μέσα σ' όλα τ' άλλα που συζητήσαμε, μου έπαιξε κι ένα τραγούδι στο οποίο με παρακάλεσε να του γράψω ελληνικούς στίχους. Συμφώνησα και του είπα ότι σε μερικές μέρες θα του στείλω τους στίχους. Έκπληκτος τον άκουσα να λέει ότι θα τους ήθελε τώρα. Εν πάση περιπτώσει κατάφερα έστω και βιαστικά να στήσω ένα τραγουδάκι. Η ιστορία όμως δεν σταμάτησε εκεί, με παρακάλεσε να τραγουδήσω σ' ένα mini φορητό studio που είχε φέρει μαζί του κι έτσι ηχογραφήσαμε από κοινού το πρώτο τραγούδι, το οποίο είχε τον τίτλο "Sogni Di Giorno". Από 'κει ξεκίνησαν όλα. Αργότερα με κάλεσε στην Ελβετία, όπου τον χειμώνα του 2004 κάναμε κοινές συναυλίες. Μετά ήρθαν όλα τα υπόλοιπα».

Ο Zappa έβαλε ιταλικούς στίχους σε τέσσερα παλιά δικά σας τραγούδια κι εσείς ελληνικούς σ' ένα δικό του. Πώς γεννήθηκε αυτή η ιδέα και πώς τελικά σας φάνηκαν τα τραγούδια σας σε μια ξένη γλώσσα;

«Ναι, αυτή ήταν η αρχή για να δημιουργηθεί το album *In Giro Una Vitta*. Ο Zappa άρχισε να δουλεύει πάνω σε δικά μου κομμάτια «πειράζοντάς» τα και προσπαθώντας παράλληλα να γράψει στίχους στα ιταλικά, που να πλησιάζουν τη δική μου θεματολογία. Ομολογώ ότι, όταν τα άκουσα για πρώτη φορά σε ζωντανές του εμφανίσεις, ενθουσιάστηκα. Παρατήρησα ότι η ιταλική γλώσσα καθόταν τόσο άνετα πάνω στις δικές μου μελωδικές γραμμές, έτσι που στην πορεία σκεφτήκαμε να χρησιμοποιήσουμε και τις δύο γλώσσες. Το κάναμε χωρίς κανέναν ενδοιασμό και το αποτέλεσμα είναι αυτό το οποίο γνωρίζετε».

"Ποιος θα διανοείτο πριν από είκοσι-τριάντα χρόνια να αγοράσει τον Μεγάλο Ερωτικό του Χατζιδάκι μέσα σε μια πλαστική σακούλα και χωρίς το εικαστικό του; Αυτόν τον πελάτη θέλανε; Ας τον λουστούν τώρα - κι ας αφήσουν τα κροκοδείλια δάκρυα περί πειρατείας που σκοτώνει τη μουσική"

Παρόλο που είστε Κρητικός δεν φαίνεται να υπάρχουν εμφανείς επιρροές απ' την κρητική μουσική παράδοση στα τραγούδια σας, που έχουν ξεκάθαρα δυτικότερα χαρακτηριστικά. Υπάρχει ωστόσο στο album κι ένα ωραιότατο χασάπικο. Ποια είναι τελικά η σχέση σας με τη λαϊκή και την παραδοσιακή μουσική;

«Νομίζω ότι όλα ξεκίνησαν από τον λόγο. Όταν άρχισα για πρώτη φορά να γράφω σ' ένα ύφος που

κατά έναν περίεργο τρόπο δεν το επέλεξα αλλά με επέλεξε, δηλαδή ήταν μια προέκταση της προσωπικής μου ματιάς και αισθητικής για τα πράγματα, καταλάβαινα ταυτόχρονα ότι οι μουσικές που θα μπορούσαν να ντύσουν αυτά τα λόγια και αυτές τις σκέψεις ακουμπούσαν πολύ περισσότερο σε δυτικές μουσικές φόρμες - όπως πολύ σωστά εντοπίσατε. Δεν προσπάθησα ποτέ να εκβιάσω κάποια αλλαγή σ' αυτό το τοπίο. Αδιαφορούσα για τις ενορχηστρωτικές τάσεις που κατά καιρούς εμφανίζονταν και έντυναν το ελληνικό τραγούδι. Ένοιωθα - και νοιώθω - ότι μου πάει περισσότερο αυτός ο κόσμος. Χωρίς να σημαίνει αυτό ότι αρκετές φορές δεν περνάνε μέσα από τα τραγούδια μου και μουσικά μοτίβα, έστω και διακριτικά, που έχουν να κάνουν με τον τόπο καταγωγής μου αλλά και με τη λαϊκή μας μουσική. Κι αυτά τα μοτίβα έρχονται και περνάνε γιατί απλά με ακολουθούν χωρίς να μπορώ να κάνω κάτι γι' αυτό. Χαίρομαι που σας άρεσε το χασάπικο. Εδώ θα 'θελα να ευχαριστήσω την Γεωργία Γρηγοριάδου για τη συμμετοχή της και την καταπληκτική της ερμηνεία. Να 'ναι καλά η κοπέλα».

Ο τίτλος *Carousel* καθώς και η φωτογραφία του εξωφύλλου δίνουν αρχικά μια αίσθηση αθωότητας και νοσταλγίας της παιδικής ηλικίας. Ωστόσο στα τραγούδια, αλλά και στο σημείωμά σας εντός του cd, διαφαίνεται μια πιο «τραχειά» διάθεση και μια αναζήτηση της λύτρωσης μέσω της λήθης. Τι είναι αυτό που υπερισχύει τελικά;

«Δεν πρόκειται για λύτρωση, μιλάω για ένα τραύλισμα, για έναν κόμπο στον λαιμό που δυσκολεύει όλους μας όταν για κάποιους λόγους επιστρέφουμε πίσω. Δεν λέω να ξεχάσουμε. Λέω ότι καλό είναι να χαιρόμαστε τη διαδρομή γυρίζοντας πίσω, αλλά όχι να νοσταλγούμε και να μελαγχολούμε που δεν είμαστε πια εκεί - γιατί αυτό είναι ένας ιδιότυπος θάνατος. Γι' αυτές, λοιπόν, τις ευχάριστες διαδρομές μιλάω κάπου-κάπου και μέσα στα τραγούδια μου κι ας μου λένε οι φίλοι μου ότι είναι πολλές φορές γκριζά και σκοτεινά. Τελικά ίσως μόνο εγώ ο ίδιος μπορώ να κατανοήσω ότι πρόκειται για μικρές ή μεγάλες εκδρομές, με καλές ή κακές καιρικές συνθήκες. Δεν παύουν όμως να είναι εκδρομές, να κουβαλούν τη χαρά του φευγιού».

Εκτός από την ενασχόλησή σας με το τραγούδι έχετε εκδώσει και αρκετές ποιητικές συλλογές. Πόσο διαφορετική είναι για σας η διαδικασία συγγραφής στίχων για τραγούδια και ποιημάτων;

«Σίγουρα διαφορετικές αφητηρίες. Ξέρω πολύ καλά ότι πρόκειται για δύο εντελώς διαφορετικά πράγματα - και έτσι τα προσεγγίζω. Ωστόσο, όσο κι αν προσπαθώ να περιορίσω στους στίχους των τραγουδιών μου στις πολλές και διαφορετικές εικόνες, δεν πάει ούτε το χέρι μου ούτε η καρδιά μου. Στο τέλος τ' αφήνω να ταξιδεύουν έτσι. Οι εικόνες να τρέχουν και τα συναισθήματα να εναλλάσσονται. Τώρα, εδώ και πολλά χρόνια, έχω αποφασίσει ότι αυτή είναι η στιχουργική μου και δεν γίνεται αλλιώς. Άλλωστε, σκέφτομαι, αφού μ' αρέσει ο Leonard Cohen, μ' αρέσει ο Nick Cave, μ' αρέσει ο τρόπος που ο Jacques Brel και ο Georges Brassens μελοποιούσαν τα ποιήματα του Jacques Prévert, εγώ γιατί να το κάνω αλλιώς; - και έτσι ησυχάζω...».

Έχετε όλα αυτά τα χρόνια μια έντονη και πολύπλευρη καλλιτεχνική δραστηριότητα, κάνοντας επιλογές που υπαγορεύονταν κυρίως απ' τις προσωπικές σας ανάγκες. Σας ενδιαφέρει σαν δημιουργό η εμπορική τύχη του έργου σας ή δεν μπαίνετε καθόλου σ' αυτή τη διαδικασία;

«Πρώτα απ' όλα, πρέπει να ξεκαθαρίσουμε ένα σημαντικό πράγμα, το οποίο η αλήθεια είναι ότι δεν αρέσει. Η δημιουργία - σ' όλα τα επίπεδα - έχει πρωτίστως μια πρακτική αξία. Είναι η ανάγκη που παρουσιάζεται στον ίδιο τον άνθρωπο να αναπτύξει αυτή τη συνομιλία με τον εαυτό του. Κι αυτό δεν μπορεί ν' αλλάξει. Μπορεί να απομυθοποιεί, κατά κάποιο τρόπο,

πρόσωπα και καταστάσεις, αλλά δεν θα μπορούσε να συμβαίνει αλλιώς. Ό,τι γίνεται γίνεται γιατί το 'χουμε ανάγκη εμείς οι ίδιοι. Απ' το πιο μεγάλο έργο μέχρι το τελευταίο τραγουδάκι που θα γράψω εγώ ή κάποιος άλλος συνάδελφος. Από 'κει και πέρα ξεκινάει μια άλλη, εντελώς διαφορετική, ιστορία, που, λογικά, δεν θα 'πρεπε να απασχολεί τους δημιουργούς. Κι εδώ ακριβώς αρχίζει το τρεχαλητό. Αρχίζει όλη αυτή η πονεμένη ιστορία με το κοινό, τις εταιρείες δίσκων, τους μάνατζερ κι ένα σωρό άλλους διεστραμμένους και μη, οι οποίοι σχεδιάζουν πολλές φορές ερήμην σου - ή και με τη συγκατάθεσή σου - το καλλιτεχνικό σου μέλλον. Λογιστές, οικονομολόγοι, δημοσιοσχετίστες, υπάλληλοι εταιρειών και ιδιοκτήτες ραδιοφώνων που παρασιτούν καβάλα στο ελληνικό τραγούδι. Και κάνουν και καμπάνιες για την πειρατεία που υφίσταται. Την πειρατεία που σκοτώνει την ελληνική μουσική και που γι' αυτό φταίνε οι μετανάστες απ' το Καμερούν ή απ' το Κονγκό. Κι αυτοί τι έκαναν τόσα χρόνια; Έφτιαχναν έναν ακροατή - καταναλωτή μέσα απ' τα πιο ευτελή ακούσματα, χωρίς κρίση, χωρίς αισθητική. Κι αυτός ο ακροατής του χαβαλέ, πώς τους προέκυψε στο φινάλε, ένας άνθρωπος ο οποίος δεν είχε ενδοιασμούς ν' αγοράσει το οτιδήποτε απ' τον οποιονδήποτε. Ποιος θα διανοείτο πριν από είκοσι-τριάντα χρόνια ν' αγοράσει τον *Μεγάλο Ερωτικό* του Χατζιδάκι μέσα σε μια πλαστική σακούλα και χωρίς το εικαστικό του; Αυτόν τον πελάτη θέλανε; Ας τον λουστούν τώρα - κι ας αφήσουν τα κροκοδείλια δάκρυα περί πειρατείας που σκοτώνει τη μουσική. Εντάξει, δεν θα μπορούσαν όλοι αυτοί να είναι μαϊκήνες του πολιτισμού, αλλά τόση αρρώστια πια; Αρκετά. Βεβαίως και θέλω να συνομιλήσω και με άλλους ανθρώπους μέσα από τη μουσική μου. Βεβαίως και μ' ενδιαφέρει να πάει η δουλειά μου όσο το δυνατόν σε περισσότερους ανθρώπους, αλλά με τρόπο που θα επιλέγω εγώ. Κι αν αυτό δεν μπορεί να συμβεί, δεν έγινε και τίποτα. Άλλωστε, σας είπα και πριν, όλα αυτά έχουν πρωτίστως μια πρακτική αξία, η οποία αφορά εμάς τους ίδιους».

"Γι' αυτές, λοιπόν, τις ευχάριστες διαδρομές μιλάω κάπου-κάπου και μέσα στα τραγούδια μου κι ας μου λένε οι φίλοι μου ότι είναι πολλές φορές γκρίζα και σκοτεινά. Τελικά ίσως μόνο εγώ ο ίδιος μπορώ να κατανοήσω ότι πρόκειται για μικρές ή μεγάλες εκδρομές, με καλές ή κακές καιρικές συνθήκες"

Πέρα απ' το περιεχόμενο, το *Carousel* διαθέτει κι ένα εξαιρετικό artwork. Εκτός φυσικά απ' την αισθητική πλευρά, είναι αυτό μια δήλωσή σας για την «αξία» του cd σαν αντικείμενου, σε μια εποχή που η ευκολία στη διάδοση της μουσικής το έχει σχεδόν απαξιώσει;

«Ναι, σωστά το εντοπίσατε. Το εικαστικό μέρος μιας μουσικής έκδοσης θα πρέπει να σου δίνει όλες εκείνες τις πληροφορίες για τη δημιουργία και την παραγωγή του έργου. Τους στίχους και ό,τι άλλο νομίζει ο δημιουργός ότι είναι απαραίτητο να γνωρίζει ο ακροατής γι' αυτό. Κάνω κι εγώ, στον βαθμό που μπορώ, μια προσπάθεια να

επαναπροσδιοριστεί η υπόθεση - η οποία αφορά και στο περιτύλιγμα. Δεν είναι λίγο πράγμα να κρατάς στα χέρια σου ένα προϊόν καλοφτιαγμένο και προσεγμένο. Βοηθάει κι αυτό, με τη σειρά του, στο να μην το απαρξιώνει κάποιος. Δεν είναι τυχαίο ότι το *Carousel* μοιάζει μ' ένα χοντρόδετο παλιό σημειωματάριο που ενδεχομένως να κρύβει μέσα του όλα εκείνα τα μυστήρια και τις εικόνες μιας άλλης εποχής. Θα μπορούσε κανείς, κρατώντας το στα χέρια του, να κάνει αυτή την απλή αλλά ωραία σκέψη».